

APSAUGA NUO INFEKCIJŲ

TURINYS

1. Įvadas	3
2. Išvenkite infekcijų	6
3. Užkirskite kelių infekcijos plitimui	10
4. Išvenkite infekcinių ligų sukėlėjų iš kitų šalių	13
5. Prevencija ir parengtis	14
6. Gyvulių gerovė	15
7. Kiaulininkystė Norvegijoje	16
8. Avininkystė Norvegijoje	18
9. Paukštininkystė Norvegijoje	20
10. Galvijų ūkiai Norvegijoje	21
11. Ožkininkystė Norvegijoje	22
12. MRSA (meticilinui atsparių auksinio stafilokoko) bakterijų tyrimas	23
1 priedas. Infekcinės ligos	24
2 priedas. Gyvulininkystės pramonės reglamentavimas ir organizavimas	26

Takk til medarbeiderne i helsetjenestene for geit og storfe i Tine Rådgiving og medarbeiderne i helsetjenestene for fjørfe, sau og svin i Animalia for gode og kunnskapsrike bidrag til arbeidet med "Smittesikker".

Oslo 20.06.2013, Nina Svendsby

NORVEGIJOS ŪKIUOSE auginami gyvuliai yra sveiki. Norvegijoje tėra kelios rimtos užkrečiamos gyvulių ligos. Taip pat tėra nedaug infekcinių ligų sukėlėjų, kuriais galima užsikrėsti nuo gyvulių ir kurie gali sukelti žmonių ligas. Norime išlaikyti tokią palankią padėtį. Ir jūs galite padėti! Jūsų darbdavys Norvegijoje pageidauja, kad perskaitytumėte šią brošiūrą ir laikytumėtės įprastinės tvarkos, kad būtų išvengta infekcijos.

Dirbdami su gyvuliais esate atsakingi už darbdavio jums paskirtų užduočių įvykdymą. Taip pat jūsų atsakomybė darbą atlikti taip, kad infekcinių ligų plitimas būtų kiek įmanoma mažesnis.

Gera gyvulių sveikata svarbi dėl kelių priežasčių:

- gerai veikiančios gyvulininkystės ekonomikos;
- gyvulių gerovės;
- saugaus maisto;
- saugios darbo aplinkos žemės ūkyje.

Ūkiuose auginami gyvuliai gali susirgti dėl daugelio priežasčių, tokių kaip netinkamas šėrimas ar sutrikusi hormonų pusiausvyra. Tačiau gyvuliai dažnai susergera, nes praryja infekcinių ligų sukėlėjų, pavyzdžiui, virusų ar bakterijų.

Šis tekstas daugiausia apie infekcinių ligų sukėlėjų sukeltas ligas.

KĄ TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Dažnai plaukite rankas naudodami muilą. Rankų dezinfekavimo priemonė yra gera alternatyva
- Visada naudokite dezinfekcinius šliuzus, jei jie yra
- Persiaukite batus prieš eidami į kaimenę
- Laikykitės geros asmeninės higienos
- Dažnai persirenkite švariais darbo drabužiais
- Reguliariai plaukite savo darbo drabužius ne žemesnėje nei 40 °C temperatūroje
- Nevilkėkite tų pačių drabužių būdami skirtingose kaimenėse
- Baigę darbą nusiprauskite po dušu ir išsitrinkite plaukus
- Neduokite maisto likučių ūkyje auginamiems gyvuliams!

Paprastai negalime matyti infekcinių ligų sukėlėjų. Sergantys gyvuliai gali perduoti infekciją sveikiems gyvuliams, su kuriais jie turi kontaktą. Tuomet infekcinių ligų sukėlėjai dažnai randami kūno skysčiuose, tokiuose kaip gleivės ar seilės. Kosėjant ir čiaudint infekcija gali plisti oru. Gyvulių išmatose taip pat gali būti daug infekcinių ligų sukėlėjų. Požymiai, kad gyvulių organizmuose yra infekcinių ligų sukėlėjų, ne visada gali būti matomi. Tokius gyvulius vadiname sveikais nešiotojais.

Infekcinių ligų sukėlėjai taip pat gali būti platinami kitais būdais:

- su darbuotojų pagalba (patekę ant jų odos, drabužių ar batų);
- su įrankiais, kuriuos naudojame gyvulių užimamuose plotuose ir kitur ūkyje;
- su gyvulių pašaru;
- su maisto likučiais.

Kai kurios ligos taip pat gali būti gyvulių perduodamos žmonėms. Šios ligos vadinamos zoonozėmis. Paprastos, tačiau veiksmingos apsaugos nuo infekcijų taisyklės yra svarbios jums ir jūsų darbdaviui, kad sergantys gyvuliai neperduotų infekcijos sveikiems gyvuliams ar gyvuliai neperduotų infekcijos žmonėms.

Dauguma infekcijų, kurias sukelia bakterijos, gali būti gydomos antibiotikais. Tačiau kai kurios bakterijos gali turėti savybių, lemiančių jų atsparumą antibiotikams. Tuomet sakome, kad jos yra atsparios antibiotikams. Antibiotikų naudojimas prisideda prie to, kad daugėja atsparių bakterijų. Gydymas nėra veiksmingas gydant ligas, kurias sukelia atsparios bakterijos. Atsparios bakterijos gali išplisti visoje bendruomenėje. Jos gali sukelti rimtų problemų, jei patenka į ligoninę ar kitokią įstaigą. Infekcijos, kurios paprastai yra išgydomos, gali nužudyti žmones, jei jas sukelia atsparios bakterijos. Dėl šios priežasties gyvuliams gydyti norime naudoti kuo mažiau antibiotikų. To siekdami turime sistemingai dirbti, kad gyvuliai išliktų sveiki.

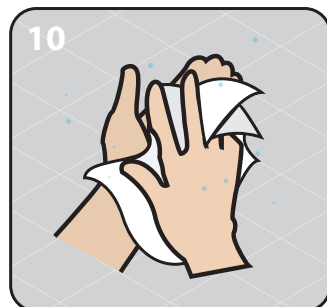
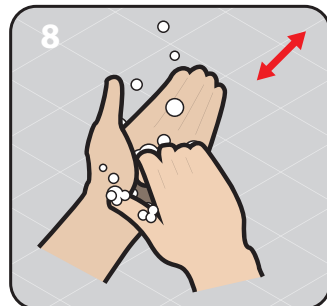
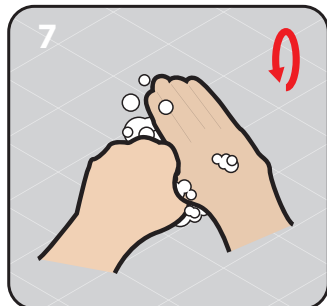
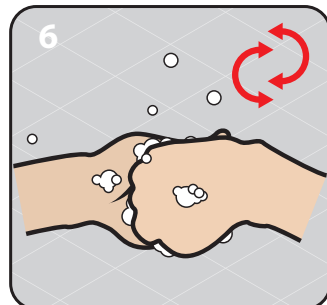
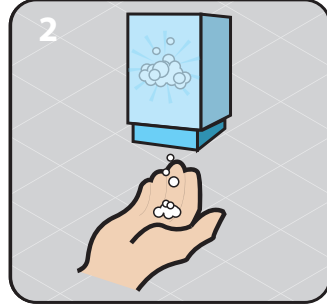
Apsauga nuo infekcijų

Nuo infekcijų apsaugo įvairios priemonės, neleidžiančios plisti infekcinių ligų sukėlėjams. Siekdami veiksmingai apsisaugoti nuo infekcijų, privalome šį bei tą žinoti apie infekcinių ligų sukėlėjus: kaip jie plinta tarp gyvulių, žmonių ir kaimenėse bei kokios priemonės yra veiksmingos norint užkirsti kelią infekcijos plitimui. Taigi privalome taikyti šias žinias kiekvieną dieną dirbdami ūkyje ar su gyvuliais. Veiksmingai apsaugai nuo infekcijų svarbiausia tinkamu metu bei tinkamoje vietoje atlikti tinkamus veiksmus. Jei nusiplauname rankas ir persiauname batus tik kas antrą kartą eidami prie gyvulių, padidiname jų užkrėtimo liga riziką kiekvieną kartą, kai nesiimame atsargumo priemonių. Tą patį galima pasakyti apie kitas procedūras: kiekvieną kartą, kai supaprastiname higienos reikalavimus ar pamirštame jų laikytis, padidiname infekcijos plitimo riziką.

Higiena yra svarbi gerai infekcijų kontrolei. Tinkamas valymas gali būti lemiamas veiksnys užkertant kelią ligos plitimui ir infekcijos poveikiui. Higiena taip pat svarbi dirbant su atliekomis, mėšlu ar nugaišusiais gyvuliais.

Už infekcijų prevenciją ūkyje pirmiausia atsako jūsų darbdavys. Jūsų užduotis yra žinoti higienos ūkyje reikalavimus ir išsiaiškinti su darbdaviu, kaip jo pageidavimu turėtumėte atlikti savo darbą. Būtinai paklauskite ir išsiaiškinkite, kaip pagal gyvulių savininko pageidavimus turėtumėte elgtis prireikus apžiūrėti gyvulius, kuriems pasireiškė ligos požymiai, taip pat prireikus gydyti ligą bei iškviesti veterinarą.

Praktiniai infekcijų kontrolės sprendimai įvairiuose ūkiuose gali skirtis. Kai kurie sprendimai yra susiję su pastatais, įėjimų ir gyvulių laikymo patalpų planais. Kiti yra susiję su įprastine praktika, tokia kaip drabužių persirengimas, chalato vilkėjimas, valymas ir gyvulių perkėlimas kaimenėje. Čia pateikiami keli sprendimų pavyzdžiai, tačiau tikslas gali būti pasiekiamas ir kitais būdais. Privalote gerbti darbdavio pasirinktus sprendimus, net jei jie skiriasi nuo tų, kuriuos čia pateikiame.

KĄ TURĖTUMĖTE DARYTI?

• Stebėkite naujai įsigytus gyvulius ir gyvulius, kurie neseniai grįžo iš ganyklų. Jei jiems pasireiškė ligos požymiai, gyvuliai turėtų būti apžiūrėti, gali reikėti kviešti veterinarą

KAIMENĖ YRA palyginti uždara sistema. Įprastinė tvarka, blokuojanti galimus infekcijos kelius, yra svarbi priemonė siekiant užkirsti kelią naujiems infekcinių ligos sukėlėjams iš išorės patekti į kaimenę. Svarbu tai, kaip mąstome ir elgiamės siekdami išvengti infekcinių ligų sukėlėjų patekimo iš išorinio pasaulio į kaimenę. Šios priemonės gali būti vadinamos išorine infekcijų prevencija.

Infekcijos rizikos veiksniai:

- kontaktas su gyvuliais iš kitų kaimenių, gyvulių perkėlimas;
- judėjimas iš vieno ūkio į kitą — darbuotojų, transporto priemonių ar įrangos;
- kontaktas su nekomerciniais tikslais auginamais gyvuliais;
- užterštas geriamasis vanduo ir pašaras;
- laukiniai gyvūnai ir paukščiai;
- šunys ir katės.

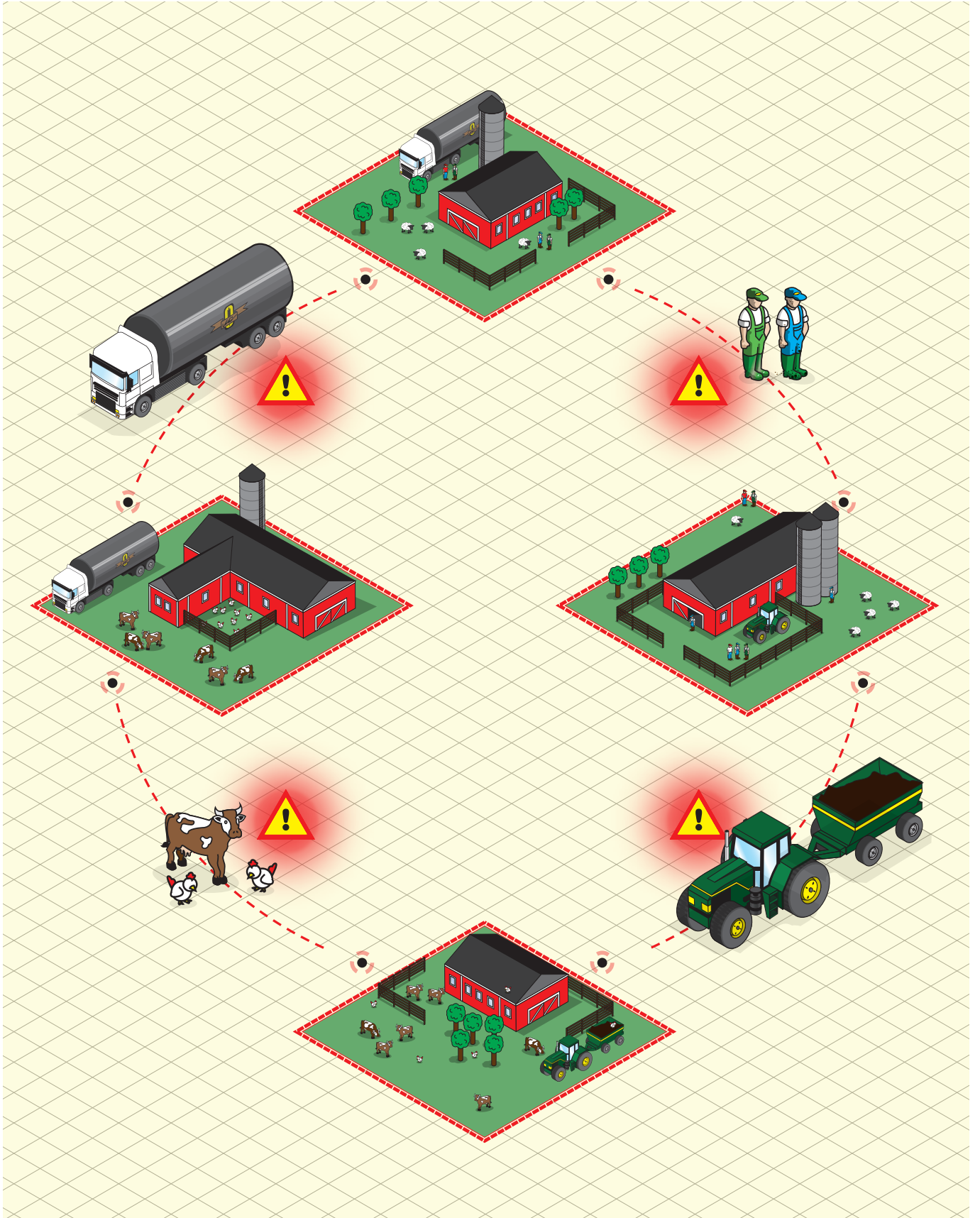
a) Kontaktas su gyvuliais iš kitų kaimenių

Ūkiuose auginami gyvuliai gali kontaktuoti su gyvuliais iš kitų kaimenių įsigyjant gyvulius, naudojant bendrąsias ganyklas, naudojant veislinius gyvulius keliose kaimenėse, taip pat gyvulių parodose bei kituose renginiuose, kur eksponuojami gyvuliai.

Už gyvulių įsigijimo procedūras pirmiausia atsako jūsų darbdavys. Jūsų svarbiausia užduotis yra stebėti įsigytų gyvulių priėmimo ir priežiūros tvarką kaimenėje. Sveikatos pažymėjimai bei karantino dienos yra vienos iš priemonių, kuriomis galima sumažinti ligų perdavimo riziką įsigyjant gyvulius.

Jei gyvuliai ganėsi su gyvuliais iš kitų kaimenių, ypač svarbu atidžiai stebėti juos grįžusius namo.

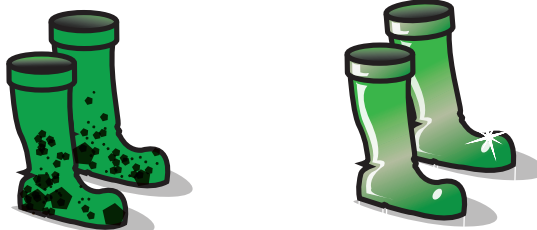
KĄ TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Nevilkėkite tų pačių drabužių skirtingose kaimenėse, dažnai skalbkite savo drabužius
- Asmeninė higiena yra svarbi. Pasibaigus darbo dienai, nusiprauskite po dušu ir išsitrinkite plaukus
- Dažnai plaukite rankas, visada tai padarykite:
 - prieš melžimą;
 - prižiūredami besivaikuojančius ar neseniai apsivaikavusius gyvulius;
 - prieš ką tik atsivestų gyvulių priežiūrą;
 - po kontakto su mėšlu, krauju, gemalo vandenimis ir gemalo membranomis, sergančiais ar nugaišusiais gyvuliais

b) Judėjimas iš vienos kaimenės į kitą

Darbuotojai gali pernešti infekcinių ligų sukėlėjus iš išorės į kaimenę. Virusai ir bakterijos gali būti pernešami ant odos, drabužių ar batų. Kai kurie darbuotojai atlieka darbo užduotis keliose skirtingose kaimenėse. Ypač svarbu, kad šie darbuotojai nuosekliai laikytųsi geros higienos reikalavimų. Be gyvulių savininkų ir gyvulių specialistų, žemės ūkiuose dar gali dirbti veterinarai, konsultantai ir kitas paslaugas teikiantys darbuotojai, tokie kaip gyvulius vežantys vairuotojai, autocisternų vairuotojai, pašarų, kraiko ir kitų gaminių tiekėjai. Ūkio svečiai taip pat gali norėti pamatyti gyvulius.

Nuosekli įprastinė tvarka, apimanti asmeninę higieną, drabužių skalbimą, drabužių ir batų keitimą, yra svarbi darbuotojams, dirbantiems su gyvuliais.

Svarbu, kad žemės ūkio darbuotojai, kurie retai dirba su kaimene, gautų aiškią informaciją apie taikomus higienos reikalavimus. Dirbantieji keliuose kaimenėse taip pat labiau rizikuoja pernešti infekciją. Bendroji taisyklė yra neiti į gyvulių laikymo patalpas toliau, nei reikia darbu atlikti. Autocisternos vairuotojas neturi eiti toliau nei patalpa, kurioje yra pieno cisterna. Jei patalpų planas tinkamas, skerdyklos vairuotojui nereikės eiti toliau krovimo vietos, o geriausia būtų, kad jis galėtų likti vairuotojo kabinoje.

Priemonių, kurios sumažina riziką, kad darbuotojai atneš infekciją, pavyzdžiai:

- aiškus įėjimų, skirtų ūkio gyvulių specialistams, kitiems lankytojams, melžimo, gyvulių krovimo ir iškrovimo darbams, žymėjimas;
- aiškūs ženklai, nurodantys, kad norintys aplankyti kaimenę privalo turėti gyvulių savininko leidimą.
- dezinfekcinis šliužas su aiškia informacija, kaip juo naudotis;
- galimybė įeinantiems gauti chalatus ir batus ar batų apmovas;
- galimybė kriauklėje rankas nusiplauti karštu vandeniu, naudojant muilą, ir nusišluostyti popieriniais rankšluosčiais.

c) Laukiniai gyvūnai ir paukščiai

Laukiniai gyvuliai ir paukščiai gali platinti infekcinių ligų sukėlėjus, kurie gali užkrėsti gyvulius ir žmones. Tam tikras kontaktas su laukiniais gyvuliais yra neišvengiamas, pavyzdžiui, jei gyvuliai vasarą ganosi ganyklose. Gyvulių ganymasis vasarą lauke daugybe aspektų yra naudingas gyvulių gerovei ir kultivuojamo kraštovaizdžio priežiūrai, be to, žolė naudojama kaip pašaras. Nėra didelės rizikos, kad laukiniai gyvūnai ligomis užkrės ganykloje besiganančius gyvulius. Tačiau kai kurios rūšys, tokios kaip kiaulės ar naminiai paukščiai, yra jautresnės laukinių rūšių infekcijoms. Naminiai paukščiai gali būti užkrėsti virusinėmis ligomis, kurios gali sukelti didelius naminės paukštienos produkcijos nuostolius. Priemonės, sumažinančios infekcijų, kurias perduoda laukinės rūšys, riziką: pastatų, kuriuose laikomi gyvuliai, apsauga, kad negalėtų patekti paukščiai; tinkama kenkėjų, tokių kaip žiurkės ir pelės, kontrolė. Taip pat gali prireikti pašalinti paukščių lizdus, kad paukščiai neperėtų arti patalpų, kuriose laikomi gyvuliai. Visapusiškas švaros ir tvarkos palaikymas aplink gyvulių laikymo patalpas ir ūkio kieme yra tinkama priemonė ligų kontrolei užtikrinti.

KĄ TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Užtikrinkite, kad jūsų svečiai eitų per tinkamą įėjimą, jei yra atskiras įėjimas svečiams
- Užtikrinkite, kad svečiai persirengtų ūkiui priklausančiais drabužiais ar vienkartiniais chalatais bei apsiautų batus
- Prisiminkite, kad net veterinarai ir gyvulius vežantys vairuotojai yra svečiai, priminkite jiems darbo tvarką
- Jei lankėtės kitose kaimenėse, tuometu naudojote transporto priemones ir įrangą, kurie kontaktavo su mėšlu, nuplaukite ir dezinfekuokite įrangą grįžę, prieš vėl ją naudodami

KĄ TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Laikytis kenkėjų kaimenėje kontrolės darbo tvarkos
- Imtis pagalbinių apsaugos priemonių gyvulių laikymo patalpose, pavyzdžiui, angose įtaisyti tinklius, apsaugančius nuo paukščių patekimo

KĄ TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Darbo metu savo aplinką laikykite tvarkingą ir švarią, tiek dirbdami gyvulių laikymo, tiek žmonėms gyventi skirtose patalpose
- Laikykites kasdienio valymo darbo tvarkos
- Laikykites reguliaraus valymo ir dezinfekcijos, pavyzdžiui, atsiradus naujų gyvulių ar perkėlus gyvulių grupes, darbo tvarkos
- Laikykites kenkėjų kontrolės darbo tvarkos
- Neleiskite šunų į pašarų saugyklą ir gyvulių laikymo patalpas, jei ūkininkas taip pageidauja
- Padėkite nupjauti žolę ir palaikykite bendrąją tvarką aplink pastatus

VISADA IŠLIEKA galimybė, kad kaimenėje infekcinių ligų sukėlėjus vienas gyvulus perduos kitam. Geriausia praktika ir tinkama įprastinė valymo tvarka gali sumažinti sukėlėjų plitimo riziką. Ši įprastinė tvarka gali būti vadinama vidine infekcijų prevencija.

Įprastinė bendroji valymo ir priežiūros tvarka labai svarbi. Ji ypač svarbi dirbant su gyvulių jaunikliais, sergančiais gyvuliais ar mėšlu.

a) Gera praktika ir priežiūra

Tvarkingame ūkyje, kuriame gyvulių laikymo patalpos reguliariai valomos, tikimybė užkirsti kelią infekcijoms didesnė nei netvarkingame ūkyje. Taip pat svarbu sumažinti gaisro gyvulių laikymo patalpose riziką. Svarbu sutvarkyti ir išvalyti ne tik vietą, kur gyvuliai laikomi, bet ir poilsio patalpas, persirengimo patalpas bei kitas patalpas, kur darbuotojai leidžia laiką. Ant sulaužytų ir neprižiūrimų daiktų rinksis dulkės ir nešvarumai. Pažeista įranga turėtų būti pataisyta arba gabenama į atliekų tvarkymo vietą. Kenkėjų kontrolė labai svarbi. Daugelis ūkininkų nenori leisti šunų į gyvulių laikymo patalpas.

b) Mėšlas

Gyvulių ir žmonių išmatose visuomet yra daugybė virusų ir bakterijų. Į pašarą patenkančios išmatos užteršia jį, dėl to sunyksta pašaro kokybė. Dėl šios priežasties gyvulių laikymo patalpas reikia išdėstyti taip, kad pašaro ir mėšlo tvarkymas būtų kiek įmanoma atskirti. Senesnėse patalpose, kurios nėra taip sumaniai išdėstytos, siekiant išvengti pašaro užteršimo svarbi gera praktika.

c) Gyvulių jaunikliai

Gyvulių jaunikliai lengvai pažeidžiami, jiems reikalinga šilta bei sausa aplinka. Skirtingų rūšių jaunikliams reikalinga šiek tiek kitokia priežiūra, bet apskritai jauniklius reikia dažniau apžiūrėti ir skirti daugiau priežiūros nei suaugusiems gyvuliams. Jei kaimenėje yra ką tik atsivestų jauniklių, juos derėtų dažnai apžiūrėti ir stebėti, ar nepasireiškia ligų simptomai, tokie kaip viduriavimas, švokštimas ar kosėjimas.

KĄ TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Pašarą tvarkykite reikiamu atstumu nuo gyvulių mėšlo
- Tvarkydami pašarą ir mėšlą naudokite skirtingus įrankius
- Mėšlo tvarkymo įrankius, tokius kaip grandikliai ir kastuvai, laikykite kitoje vietoje nei įrankius, naudojamus pašarui tvarkyti, pavyzdžiui, grėblius ir šepetčius
- Įrankiai pašarui tvarkyti turi būti švarūs ir tvarkingai sudėti
- Įsitikinkite, kad pašaras gyvuliams nevezamas per vietas, kuriose yra mėšlo
- Įsitikinkite, kad gyvuliai neįlipa į pašaro lovį
- Naudokitės tualetu, o ne mėšlui skirtomis patalpomis

KĄ TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Visada nusiplaukite rankas prieš tiesiogiai kontaktuodami su gyvulių jaunikliais
- Gyvulių laikymo patalpos, kurios yra ką tik atsivestų ar ūgtelėjusių jauniklių, įskaitant tvartų aptvarus ir gardus, turi būti tvarkingos ir švarios
- Dažnai tikrinkite ką tik atsivestus ir ūgtelėjusius jauniklius, stebėkite, ar jie ėda pašarą ir ar jiems pasireiškia ligų simptomai

KA TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Po kontakto su sergančiais gyvuliais visada nusiplaukite rankas
- Nenaudojamus aptvarai, skirti sergantiems gyvuliams, turi būti tušti, švarūs ir paruošti naudoti, jei tokie aptvarai yra
- Sergančius gyvulius laikykite jiems skirtuose aptvaruose arba izoliuokite nuo sveikų kaimenės gyvulių
- Rūpinkitės švara ir higiena vietose, kuriose laikomi sergantys gyvuliai.
- Užtikinkite, kad sergančių gyvulių pašaro ir mėšlo likučiai nepatenka prie sveikų gyvulių
- Bendroji taisyklė – sergančius gyvulius liaskite po to, kai atliksite sveikų gyvulių priežiūros darbus ir (arba) juos liaskite
- Suderinkite su darbdaviu, kada turėtų būti kviečiamas veterinaras ir kas turėtų tai padaryti
- Nedelsdami pašalinkite nugaišusius gyvulius
- Vadovaukitės nugaišusių kaimenės gyvulių tvarkymo procedūromis (uždengimo, šaldymo)

d) Sergantys ir nugaišę gyvuliai

Sergantys gyvuliai paprastai produkuoja virusus ir bakterijas, kurie gali būti perduodami kitiems gyvuliams. Gyvuliai, kurie nugaišo dėl ligos, taip pat gali turėti infekcinių ligų sukėlėjų. Kūno skysčiuose, tokiuose kaip gleivės, seilės ir pienas, gali būti daug infekcinių ligų sukėlėjų. Vadovaukitės sergančių kaimenės gyvulių priežiūros ir gydymo tvarka. Jei yra atskiri aptvarai sergantiems gyvuliams, įsitikinkite, kad juose palaikoma švara ir jie yra paruošti naudoti. Sergančius gyvulius dažnai reikia izoliuoti nuo kitų kaimenės gyvulių, siekiant sumažinti infekcijos riziką. Pasitarkite su gyvulių savininku, kada turi būti kviečiamas veterinaras ir kaip turėtų būti prižiūrimi sergantys gyvuliai ten, kur dirbate.

KĄ TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Jei kontaktavote su gyvuliais kitose šalyse, turėtumėte palaukti 48 valandas prieš lankydami Norvegijoje laikomoje kaimenėje. Valandas skaičiuokite nuo grįžimo į Norvegiją laiko.
- Jei kontaktavote su ūkiuose auginamais gyvuliais šalyje, kurioje paplitusios rimtos infekcinės gyvulių ligos, turėtumėte palaukti 72 valandas prieš lankydami Norvegijoje laikomoje kaimenėje. Valandas skaičiuokite nuo grįžimo į Norvegiją laiko.
- Jei buvote kitoje šalyje, prieš lankydami Norvegijoje laikomoje kaimenėje, įpraskite nusiprausti po dušu ir išsitrinkti plaukus.
- Drabužius, kurie kontaktavo su gyvuliais kitose šalyse, skalbkite mažiausiai 60 °C temperatūroje, išvalykite ir dezinfekuokite savo avalynę.
- Kitose šalyse avėtos avalynės neturėtumėte avėti būdami Norvegijoje laikomose kaimenėse.
- Nepamirškite draudimo gabenti gyvulinės kilmės produktus iš ne ES šalių į Norvegiją ir ES šalis.
- Neduokite maisto atliekų gyvuliams, nesvarbu, iš kur atkeliavę produktai.

UŽSIENYJE BUVĘ darbuotojai kelia ypatingą riziką perduoti ligas, kurių Norvegijoje nėra. Daugelyje kitų šalių yra infekcinių ligų sukėlėjų, kurių čia nėra. Dėl šios priežasties visada kyla tam tikra rizika, kad po apsilankymo kitose šalyse darbuotojai parneš infekcinių ligų sukėlėjų į Norvegiją. Tai apima ir įprastas atostogų keliones. Rizika didėja, jei kitoje šalyje buvo kontaktuojama su gyvuliais arba jeigu sirgote ir gulėjote ligoninėje.

Kai kuriose šalyje įvyksta sunkių infekcinių gyvulių ligų, tokių kaip kanopų ir snukio liga, kiaulių karštinė ar paukščių gripas, protrūkių. Šių ligų turime saugotis. Dažniausiai tokių ligų protrūkiai atitinkamoje šalyje puikiai žinomi. Sunkios gyvulių ligos yra dažnos kai kuriose ne Europos šalyse. Kelios iš šių šalių yra populiarios atostogų vietos. Nepamirškite, kad neteisėta gabenti gyvulinės kilmės maistą iš ne ES / EEE šalių į Norvegiją ar ES šalis. Nepaisant to, iš kur atkeliavęs maistas, gyvuliams negalima duoti likučių!

Režimas lankant kitas šalis

Kruopščiai plaukite rankas su muilu ir vandeniu. Naudokite vienkartinės pirštines, galvos apdangalus ir dulkių kaukes su vožtuvu, apsaugančias žmones nuo užsikrėtimo nuo gyvulių. Plaukite ir dezinfekuokite rankas iš karto po to, kai nusiimate apsaugines priemones. Jeigu yra galimybė, kuo greičiau išsimaudykite duše po apsilankymo bandoje.

KĄ TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Kiekvieną dieną šiek tiek laiko skirkite gyvuliams ir jų elgesiui stebėti, stebėkite, ar nėra ko nors neįprasto kaimenėje
- Ieškokite pavienių išsiskiriančių gyvulių
- Klausykitės neįprastų garsų kaimenėje
- Pasitarkite su gyvulių savininku, jei pastebite ką nors neįprasto. Būtinai informuokite gyvulių savininką, jei supratote, kad kurie nors gyvuliai serga
- Pasitarkite su gyvulių savininku, jei manote, kad gyvuliams reikia veterinarinio gydymo
- Nedelsdami susisieki su gyvulių savininku, jei keli gyvuliai serga vienu metu, karščiuoja, prastas jų apetitas ir sumažėjęs produktyvumas

PREVENCIJOS esmė yra reguliariai palaikoma įprastinė tvarka, skirta aptikti incidentus prieš jiems virstant rimtomis problemomis. Praktiškai tai stebėjimas, kas vyksta kaimenėje ir ūkyje, priemonių taikymas, jei gali atsitikti kas nors nepageidaujamo, bei gyvulių savininko informavimas, jei pastebėjote ką nors neįprasto. Norvegijoje įprasta susisiekti su veterinaru, kai gyvuliai akivaizdžiai serga. Jei simptomai vienu metu pasireiškia daugeliui gyvulių, gyvulių savininkas taip pat informuoja valdžios institucijas (Norvegijos maisto saugos priežiūros instituciją). Ypač svarbu tai padaryti, jei gyvuliai karščiuoja, neėda, jų nasruose ir kanopų kraštuose yra pūslių ar žaizdų.

GYVULIŲ GERA savijauta labai svarbi Norvegijos gyvulininkystės srityje. Gyvuliai, kurių gerovė užtikrinta, yra sveiki. Siekdami užtikrinti gyvulių gerovę, turime juos stebėti ir imtis veiksmų, jei jiems negera. Kartais geriau paskersti sergantį ar sužeistą gyvulį, nei leisti jam gyventi kankinantis. Jei dirbate darbą, kurį atlikdami kartais turite skersti gyvulius, įsitikinkite, kad žinote, kaip tinkamai tai padaryti.

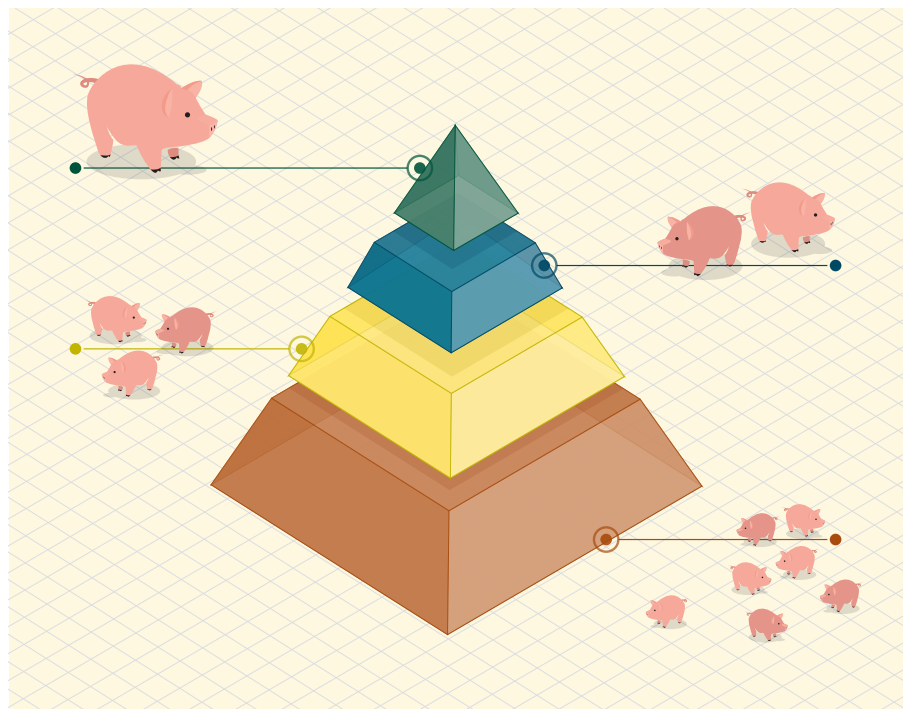
KAŲ TURĖTUMĖTE DARYTI?

- Rūpinkitės gyvuliais!
- Stebėkite, ar gyvuliai, su kuriais dirbate, gerai jaučiasi
- Jei gyvuliai susižaloja, atsikratykite atitinkamos įrangos, pakeiskite ją ar patalpų planą
- Užtikrinkite, kad sergantis ar sužeisti gyvuliai gauna tinkamą gydymą arba yra paskerdžiami tinkamu būdu
- Pasitarkite su savo darbdaviu, jie pastebite, kad gyvuliai negerai jaučiasi

NORVEGIJOJE YRA apytiksliai 90 000 paršavedžių, kiekvienais metais yra paskerdžiama apie 1,5 milijono kiaulių. Norvegijos kaimenės yra mažos, palyginti su kaimenėmis daugelyje kitų Europos šalių. Jų sveikatos būklė ypač gera, nes čia nėra daugelio nuostolingiausių ligų, paplitusių kitur, tokių kaip kiaulių reprodukcinio ir respiratorinio sindromo virusas (KRRS) bei mikoplazmos sukeltas plaučių uždegimas. Norvegijos kiaulių ūkiams ypač svarbu, kad ši palanki situacija būtų išlaikyta.

Veisimo ir sveikatos piramidė yra Norvegijos kiaulių ūkių pagrindas. Tai svarbu žinoti norint suprasti produkcijos dinamiką ir gyvulių perkėlimo iš vienos kaimenės į kitą principus. Visas gyvulių judėjimas vyksta piramide žemyn. Veisimo kaimenės yra viršuje. Yra apytiksliai 40 uždarytų kaimenių, kuriose veisiamos grynaveislės kaimo kiaulės ir 'Duroc' bei 'Hampshire' veislių gyvuliai. Jų sveikatos būklė labai gera, šios kaimenės gauna geriausią spermą iš veisimo organizacijos „Norsvin“. Šios kaimenės aprūpina kuiliais testavimo ir spermos stotį. Jos taip pat aprūpina veisimo kaimenes kaimo paršavedėmis. Veisimo kaimenėse kaimo kiaulių paršavedės yra apsėklinamos 'Yorkshire' sperma, taip gaunamos hibridinės paršavedės, parduodamos auginimo kaimenėms. Tai kaimenės, kurių produkcija yra paršeliai. Kai kuriose iš jų visi paršeliai (25–30 kg) parduodami tik kiaulienos gamybos kaimenėms. Kai kurios, vadinamosios bendrosios kaimenės, šiek tiek kiaulių ar visas jas siunčia į skerdyklą pačios.

Norvegijoje yra ir speciali produkcijos forma, vadinama paršavedžių grupėmis. Čia centras ir keli „palydovai“ sudaro vieną infekcinę vienetą. Centras specializuojasi reprodukcijos srityje ir tiekia vaikingas paršavedes palydovams apie 3 savaites prieš laukiamą vaikavimosi laiką. Atjunkius paršelius, paršavedės transportuojamos atgal į centrą naujai apsėklinti. Palydovams kiekvieną kartą tenka ne tos pačios paršavedės.

Be to, Norvegijoje šiek tiek užsiimama specifinių patogenų neturinčių (angl. specific pathogen-free, SPF) kiaulių produkcija. Esama kaimenių, kurių kiaulės neturi tam tikrų specifinių infekcinių ligų sukėlėjų, įskaitant bakterijas, sukeliančias piktybinę plaučių ligą (APP). Dėl šios priežasties šių kiaulių sveikatos būklė ypač gera, dažnai jos labai greitai auga. SPF kaimenių kiaulės neturėtų būti maišomos su kiaulėmis iš įprastinių ūkių kaimenių, nes jos neturi imuniteto atitinkamiems infekcinių ligų sukėlėjams.

Išvenkite infekcijų

Infekcijos plitimo kelio užkirtimas yra gyvybiškai svarbus Norvegijos kiaulių ūkiams. Tai apima infekcijas iš užsienio, infekcijas, plintančias iš vienos kaimenės į kitą, ir infekcijas, kurias viena kaimenės dalis perduoda kitai.

Siekdami užkirsti kelią infekcijoms iš užsienio, nepamirškite:

- Tvirtai laikytis rekomenduojamų laikotarpių po lankymosi kitose šalyse (48 valandų ir 72 valandų).
- Nusiprausti po dušu ir pasikeisti drabužius bei batus po lankymosi kitose šalyse.
- Niekada neduoti maisto likučių kiaulėms.

Siekiant išvengti infekcijos, perduodamos iš vienos kaimenės į kitą, svarbu, kad:

- kiekvieną kartą būtų naudojami dezinfekcijos šliuzai;
- gyvuliai, nesvarbu, ar tai būtų paršavedės, ar paršeliai, būtų įsigijami pagal nustatytus susitarimus;
- skirtingos sveikatos būklės kiaulės nebūtų maišomos.

Siekiant išvengti infekcijos kaimenės viduje svarbu, kad būtų:

- vykdoma kaimenės segregacija, t. y. patalpoje būtų tik tam tikros amžiaus grupės gyvuliai;
- ištuštinami ir išvalomi skyriai prieš atvežant naujus gyvulius;
- plaunami batai pereinant į kitą skyrių ir kiekviename skyriuje naudojama skirtinga įranga (grandikliai).

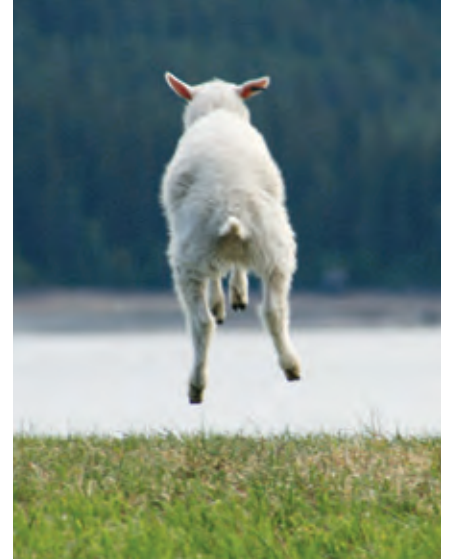
Gyvulių gerovė

Norvegijoje laikomasi aukštų gyvulių gerovės standartų. Reikalavimai dėl kiaulių kai kuriuose regionuose yra griežtesni nei ES. Be kita ko, tai apima:

- draudimą rīsti (sugaržyti) paršavedes. Šis draudimas galioja ir žindymo laikotarpiu. Leidžiama sugaržyti tik ypač neramias paršavedes nuo paršivimosi iki 7 dienų po paršivimosi;
- visi gyvuliai turi turėti galimybę gulėti ant lygaus pagrindo. Grindys vien tik iš lentų draudžiamos;
- neleidžiama nupjauti uodegų;
- kastraciją turi atlikti veterinaras, naudodamas tiek nejautrą, tiek nuskausminimą;
- negalima atjunkyti paršelių, kol jie nėra 28 dienų amžiaus;
- kai kurioms grupėms ploto reikalavimai yra didesni;
- visos kiaulės turi turėti galimybę knisti, kad galėtų įprastai elgtis;
- šieno ar siloso pašaras reikalingas paršavedėms, kiaulaitėms ir kuiliams, bet rekomenduojamas visoms kiaulėms.

Gyvulių gerovės esmė yra pavienio gyvulio klestėjimas. Todėl svarbu, kad kiekvieną dieną šiek tiek laiko skirtumėte gyvuliams tinkamai stebėti. Jei kurie nors gyvuliai prastai jaučiasi, privaloma imtis priemonių situacijai spręsti. Šios priemonės galėtų būti papildoma priežiūra ir perkėlimas į aptvarą, skirtą sergantiems gyvuliams, veterinarinis gydymas ar skerdimas. Svarbu išsiaiškinti šių procedūrų tvarką su jūsų darbdaviu bei abejojant pasitarti su juo.

NORVEGIJOJE YRA apie 1 milijonas suaugusių avių (žiemą šeriamų avių). Aviena ir vilna yra pagrindiniai avių ūkių produktai. Dažniausia avių veislė yra Norvegijos baltosios avys – tai mėsinės avys, atsivedančios daug greitai augančių ėriukų. Avių ėriukai gimsta balandį–gegužę ir paprastai ganosi ganyklose nuo balandžio / gegužės iki spalio mėnesio. Vasaros mėnesiais įprasta ganyti kalnų ganyklose. Dėl Norvegijos klimato dauguma suaugusių gyvulių poravimosi ir žindymo laikotarpiu (lapkritį–balandį) yra uždaromi patalpose, bet yra geografinių skirtumų. Avių veisimas yra organizuotas, jį prižiūri veisimo draugija – Norvegijos avių ir ožkų asociacija (angl. Norwegian Sheep and Goat Association, NSG). „Avinų“ būrelis yra geografinio regiono avių savininkų asociacija, jie kartu tikrina avinų palikuonis. Vietos mastu avinų būreliai yra svarbiausia veisimo organizavimo dalis.

Norvegijos avių ūkiuose sergamumas infekcinėmis ligomis, palyginti su likusiu pasauliu, yra mažas. Ligos, paveikiančios žindomus gyvulius, tokios kaip viduriavimas bei sąnarių ir plaučių infekcijos, yra didžiausi iššūkiai. Mastitas ir vidinių bei išorinių parazitų sukeltos ligos taip pat yra iššūkiai. Didžiausi iššūkiai avių gerovei Norvegijoje turbūt yra ganyklų plėšrūnai ir gimusių ėriukų praradimas dėl skerdimo.

UŽTIKRINKITE, KAD

- gyvuliai tinkamai šeriami ir prižiūrimi, jog būtų sveiki ir stiprūs
- sergantys gyvuliai yra laikomi atskiruose aptvaruose ir minimaliai kontaktuoja su kitais gyvuliais. Be to, taip lengviau stebėti sergančius gyvulius
- sergantiems gyvuliams suteikiamas tinkamas gydymas
- laikomasi higienos reikalavimų

Išvenkite sveikų gyvulių užsikrėtimo nuo sergančių kaimenės gyvulių

Kadangi labai daug ligų, paplitusių mūsų avių ūkiuose, yra infekcinės, t. y. jas sukelia bakterijos, virusai ar parazitai, taip pat svarbu užkirsti kelią ligos plitimui kaimenėje.

Užkirskite kelią naujoms infekcijoms kaimenėje

Avių ūkių struktūra Norvegijoje lemia tai, kad infekcinių ligų atsiradimo ir plitimo grėsmė išskyla dviuose pagrindinėse srityse: kontaktuojant gyvuliams bei užkrečiant per darbuotojus ir įrangą.

Gyvulių kontaktas. Svarbu taikyti priemones tiek ganykloje, tiek įsigyjant gyvulius, tiek vykstant su veisimu susijusiems procesams. Siekdama sumažinti infekcijos, perduotos gyvulių, riziką valstybė uždraudė perkelti gyvulių pateles iš vienos kaimenės į kitą bei avis perkelti iš vienos apygardos į kitą.

Užkrėtimas per darbuotojus ir įrangą. Infekcijos rizika, kylanti dėl asmenų judėjimo, didžiausia, kai gyvuliai yra patalpose. Taip yra todėl, kad laikymo tankis paprastai yra didesnis patalpose, be to, patalpose praleistas laikas dažniausiai yra susijęs su intensyviu žmonių judėjimu. Lankymasis kitose šalyse yra svarbus infekcijos atsiradimo rizikos veiksnys.

UŽTIKRINKITE, KAD

- Avys, kurios nepriklauso kaimenei, nekontaktuoja su kaimenės gyvuliais. Tai reiškia, kad ūkio tvoros turi būti nesulūžusios. Įvykus neišvengiamam kontaktui, pavyzdžiui, naudojant bendrąsias ganyklas, svarbu naudoti priemones, kuriomis kiek įmanoma sumažinamas kontakto lygis. Keli jų pavyzdžiai gali būti atskiras transportas, ribojamas laikymo laikas surinkimo aptvaruose bei tinkamas laižomų druskos akmenų išdėstymas
- Įsigyti gyvuliai yra laikomi karantine prieš leidžiant jiems kontaktuoti su kaimenės gyvuliais
- Naudojamos tokios infekcijų prevencijos priemonės, kurias kaimenėje įdiegė „Avinų“ būrelis arba kurios įdiegtos bendrosiose ganyklose

UŽTIKRINKITE, KAD

- kiekvienas lankytojas dėvi chalata ir persiauna avalynę
- lankantieji kaimenę gali nusiplauti rankas, nuplauti įrangą ir pan. karštu vandeniu ir muilu prieš lankymąsi ir po jo
- žmonės, kurie viešėjo užsienyje, laikosi rekomenduojamų laikotarpių (48 valandų ir 72 valandų)
- įrangą, naudota kitose kaimenėse, yra nuplauta ir dezinfekuota

NORVEGIJOJE NĖRA naminių paukščių veisimo programų. Senelių ar tėvų kartos paukščiai į Norvegiją importuojami iš užsienio. Atskirose peryklose ir veisimo būriuose [?] paukščiai veisiami komerciniais kiaušinių ir naminės paukštienos gamybos tikslais. Jos turi savo apsaugos nuo infekcijų reikalavimus.

Sveikata

Norvegijos komerciniuose naminių paukščių ūkiuose tėra labai mažai infekcinių ligų. Tai iš esmės lemia veiksminga apsauga nuo infekcijų. Yra kelios palankios prielaidos, neleidžiančios infekcinių ligų sukėlėjams patekti į paukštidę. Svarbiausios yra:

- **„Viskas į vidų – viskas į išorę“.** Paukštیدės išvalomos po kiekvieno reprodukcijos ciklo. Prieš atgabenant naujus paukščius, patalpos ir įranga turi būti išvalomos, dezinfekuojamos ir išdžiovinamos. Taip pašaliname nepageidaujamus infekcinių ligų sukėlėjus ir palaikome žemą bendrą infekcijų našlą.
- **Atskirtos amžiaus grupės.** Paprastai kiekviename ūkyje laikoma tik viena amžiaus grupė, tai neleidžia infekcijai plisti iš jauniklių suaugusiems paukščiams ir atvirkščiai. Infekcijų keliai ūkyje yra nutraukiami.
- **Dezinfekcinių šliuzų naudojimas.** Naminės paukštienos produkcijai taikomi griežti dezinfekcinių šliuzų naudojimo reikalavimai. Žinome, kad infekcinių ligų sukėlėjai gali plisti iš vieno ūkio į kitą per darbuotojus ir įrangą. Taip pat žinome, kad infekcinių ligų sukėlėjų yra išorinėje paukštیدžių aplinkoje. Visuomet persirengdami išorinius drabužius ir persiaudami avalynę dezinfekciniame šliuze bei nusiplaunami rankas, paliekame šiuos infekcinių ligų sukėlėjus paukščių laikymo patalpų išorėje.
 - Atgabenant naujus paukščius į laikymo patalpas, visi įeinantys į jas turi naudotis dezinfekcijos šliuzu. Be to, tarp išorinės ir vidinės aplinkos turi būti fizinis infekcijos barjeras. Transportavimo dėžės iš išorinės aplinkos į vidinę aplinką galima perkelti per vartuose esančią plokštę. Vežimėlius su ratukais nuo transporto priemonės platformos galima perkelti į nuvalytą ir dezinfekuotą krovimo vietą. Vadovaukitės ūkininko instrukcijomis!
 - Visa įranga, kuri pateks į paukščių laikymo patalpas, turi būti arba nauja, arba nuvalyta ir dezinfekuota. Įranga niekada negali stovėti tiesiog ant žemės ar ant grindų dezinfekcinio šliuzo išorėje.
- **Dekoratyvinių paukščių draudimas.** Dekoratyvinių paukščių ūkiai Norvegijoje, kaip ir kitur Europoje, yra įvairių infekcinių ligų sukėlėjų, įskaitant labai užkrečiamus ir pavojingus kvėpavimo takų virusus, šaltiniai. Dėl šios priežasties neleidžiama laikyti tokių paukščių Norvegijos komerciniuose naminių paukščių ūkiuose.
- **48 ir 72 valandų taisyklės.** Bet kas, kas buvo išvažiavęs už Norvegijos sienos, turi vadovautis 48 ir 72 valandų taisyklėmis. Jei kontaktavote su dekoratyvinių ar komercinių ūkių naminiais paukščiais savo gimtojoje šalyje, turėtumėte pranešti savo darbdaviui Norvegijoje. Po kontakto su naminiais gyvūnėliais užsienyje turėtumėte palaukti bent 48 valandas prieš lankydami naminių paukščių laikymo patalpose Norvegijoje. Jei kontaktavote su naminiais paukščiais ar sirgusiais ir nugaišusiais paukščiais šalyje, kuriose įtariami ar žinomi sunkių infekcinių naminių paukščių ligų protrūkiai, turite palaukti mažiausiai 72 valandas.

Paukščių gerovė

Paprastai paukščių gerovė yra susijusi su paukščių sveikatos užtikrinimu, jų pašaro, vandens bei geros kokybės gėrimo poreikių patenkinimu. Be to, patalpų interjeras turi būti funkcionalus, kad paukščiai galėtų patenkinti savo natūralius poreikius, tokius kaip galimybė prižiūrėti plunksnas (maudymasis po lašais), dėti kiaušinius (atskirus kiaušinių dėjimo dėžes) ir perėti. Paukščių savininkas yra už tai atsakingas. Prie paukščių gerovės prisidedate ir jūs kaip paukščių specialistas, ypač atkreipdami dėmesį į silpnus, sergančius ir sužeistus pavienius paukščius. Šie turi būti nuolat gydomi arba skerdziami. Gyvulių savininkas turi išmokyti jus, ko ieškoti ir kaip gydyti ar skersti tokius paukščius priimtiniu humanišku būdu.

NORVEGIJOJE YRA apie 300 000 karvių, dauguma jų melžiamos. Apytiksliai yra 75 000 karvių žindenių. Galvijų ūkiuose Norvegijoje tradiciškai laikomos mišrūnės Norvegijos žaliosios (NRF), jos auginamos tiek pienui, tiek mėsai. Galvijų kaimenės Norvegijoje yra mažos, palyginti su tarptautiniais standartais. Daug galvijų vis dar laikomi pririšti tradiciniuose tvartuose. Pastaraisiais metais daug gamintojų pasistatė naujus tartus, vis daugiau karvių laikomos palaidos moderniuose tvartuose. Nuo 2034 m. bus reikalaujama visus galvijus laikyti palaidus tvartuose. Privaloma vasarą paleisti karves į ganyklas ar aptvarus nepriklausomai nuo ūkininkavimo tipo.

Veisimo bendrovė „Geno“ veisia ir tobulina NRF veislę. Dauguma karvių apsėklinamos šaldyta jaučio sperma, kurią platina „Geno“. „Geno“ visus veršius surenka testuoti ir atrenka geriausius kaip veislinius jaučius.

Ūkiuose užsiimančiuose vien mėsos produkcija, remiantis karvėmis žindenėmis, taip pat įprasta apsėklinti karves, tačiau nuosavi jaučiai dažniau naudojami nei pieningų karvių kaimenėse. Dauguma karvių žindenių yra mėsinės veislės, tokios kaip 'Hereford' ar 'Charolais', arba gyvuliai mišrūnai.

Norvegijos galvijų sveikatos būklė yra gera. Užkrečiama virusinė liga – galvijų virusinė diarėja (GVD) – išnaikinta. Be to, Norvegijos galvijai neserga infekciniu galvijų rinotracheitu (IGR) bei leukoze. Ligos, tokios kaip paratuberkuliozė, salmoneliozė ar trichofitija, paplitusios daugelyje šalių, bet Norvegijos galvijai jomis serga labai retai. Tokią gerą gyvulių sveikatą svarbu išlaikyti tiek dėl gyvulių gerovės, tiek dėl gyvulininkystės verslo.

Didžiausia galvijų infekcijų rizika kyla kontaktuojant su gyvais gyvuliais, ypač kitais galvijais. Gyvulių įsigijimas, bendrosios ganyklos, parodos ir transportavimas su gyvuliais iš kitų kaimenių yra galimi infekcijų keliai. Taip pat kyla pasyviojo infekcijos pernešimo ant drabužių, batų ir įrangos, kilnojamos iš vienos kaimenės į kitą, rizika.

Siekdami sumažinti infekcijų plitimo tarp gyvų gyvulių riziką, rekomenduojame vadovautis šia įprasta tvarka:

- Įsigyjant gyvulius teisingai užpildytas gyvulių pažymėjimas turi būti nusiustas asmeniui, įsigijusiam gyvulius, dar gerokai prieš gyvuliams atkeliaujant į kaimenę.
- Naujai įsigyti gyvuliai turi būti izoliuojami nuo kitų kaimenės gyvulių bent 14 dienų.
- Per šias 14 dienų gyvuliai neturėtų būti perkelti į kaimenę ar iš jos.
- Gyvuliai, įsigyti iš kelių pardavėjo kaimenių, neturėtų būti transportuojami tomis pačiomis transporto priemonėmis, jei jie pristatomi skirtingiems pirkėjams.
- Jei gyvuliai išleidžiami į bendrąją ganyklą, reikia žinoti kitų ganykloje besiganančių kaimenių sveikatos būklę ir riboti kaimenių skaičių.

Siekiant sumažinti infekcijų plitimo per įrangą, ant drabužių ir batų riziką, svarbu sukurti barjerą tarp ūkio plotų ir svetimų zonų. Rizikai sumažinti rekomenduojame tokią įprastinę tvarką:

- Kiekvienas norintis patekti į kaimenę turi persirengti ūkiui priklausančiais drabužiais ir apsiauti atitinkamą avalynę arba vilkėti chalata ir avėti batus.
- Tik ūkio darbuotojai ir pieno cisternų vairuotojai gali patekti į melžimo patalpas. Pieno cisternų vairuotojai negali į tvartą.
- Iškraunant gyvulius po skerdimą, transporto priemonės vairuotojai turi vilkėti ūkiui priklausančius drabužius ir avėti batus arba tinkamą chalata.
- Nepamirškite 48 valandų ir 72 valandų po lankymosi užsienyje taisyklės.

NORVEGIJOJE YRA apytiksliai 65 000 ožkų, įskaitant ožiukus ir ožius. Jie laikomi apie 1 100 ūkių. Apie 350 iš šių ūkių gamina ožkų pieną. Norvegijos pieningoji ožka yra dominuojanti veislė ožkų pieno gamybos ūkiuose. Ožkų žindenių ir dekoratyvinių ožkų kaimenes paprastai sudaro mažai gyvulių, dauguma jų yra skirtingų padermių.

Norvegijos avių ir ožkų asociacija (NSG) rūpinasi ožkų veisimu ir jų veislių kūrimu. Naudojamas dirbtinis apsėklinimas, bet šis būdas galėtų būti plačiau naudojamas nei šiandien tiek dėl veisimo pažangos, tiek dėl infekcinių sumetimų. NSG atsako už ožių spermos ėmimą ir tikrinimą.

2001 m. pradėtas projektas „Sveikesnės ožkos“ siekiant pašalinti (sunaikinti) nuostolius sukeliančias lėtines infekcines ligas, ožkų artrita-encefalitą, abscesus ir paratuberkuliozę Norvegijos ožkų populiacijoje. Nustatyta, kad šios ligos labai paveikė Norvegijos ožkų populiaciją, manyta, kad dėl Norvegijos ožkininkystės ateities labai svarbu pritaikyti išplėstines priemones. 2004 m. vykdyti naikinimo darbai nacionaliniu mastu, o 2010 m. iškeltas tikslas sunaikinti ligą visoje Norvegijos ožkų populiacijoje.

Šios ligos gali taip pat paveikti avis, o paratuberkuliozė yra labai žalinga liga galvijams daugelyje pasaulio dalių. Laikoma, kad paratuberkuliozė tarp Norvegijos galvijų išnaikinta, nors aptikti keli izoliuoti atvejai.

Kaimenėse, kuriose yra kitų veislių ožkų, retai pasitaiko naikintų ligų, tačiau svarbu dokumentuose fiksuoti ožkų sveikatos būklę, jei ūkyje laikomos tokios veislės. Naikinimo darbams skirtos didžiulės pramonės pastangos ir tai davė gerų rezultatų.

Sukurtas ožkų infekcijų kontrolės informacinis paketas su svarbiais duomenimis ožkų augintojams ir lankytojams. Jį galima užsisakyti orghk@tine.no.

Ateityje laukia iššūkis išvengti pakartotinės infekcijos kaimenėse, kuriose infekcija buvo išnaikinta, ir tęsti darbus siekiant apsaugoti kaimenę nuo kitų infekcinių ligų. Gera sveikatos būklė ir žemas infekcinių ligų lygis taip pat svarbūs gyvulių gerovei.

Naikinant ožkų infekcijas, didelės dalies kaimenių savininkai daug investavo ir į gyvulių laikymo patalpų atnaujinimą bei gamybos įrangą. Tuo pačiu metu daug gyvulių savininkų padarė didelę pažangą – šėrimą pritaikė taip, kad pagerėtų pieno primilžis ir gyvulių ilgaamžiškumui. Tai buvo kitas svarbus indėlis siekiant didesnės gyvulių gerovės.

Kas yra MRSA?

MRSA yra antibiotikams atsparios bakterijos. MRSA bakterijos gali plisti nuo žmonių gyvūnams ir atvirkščiai. Žmonės gali turėti MRSA bakterijų ant odos, gerklėje ir nosyje. Užkrėstų gyvulių bandose MRSA bakterijos randamos gyvulių organizme, dulkėse, ant visų paviršių ir ore. MRSA bakterijos yra dažnai aptinkamos daugelyje šalių.

Kam reikia atlikti tyrimą?

Visi, kurie planuoja dirbti su gyvuliais Norvegijoje, turi būti patikrinti, jeigu:

- Yra turėję kontaktą su gyvuliais, kurie buvo užsikrėtę antibiotikams atspariomis bakterijomis
- Yra lankęsi arba dirbę gyvulių bandose užsienyje
- Yra gulėję sveikatos priežiūros įstaigose, gydęsi dantis, arba praėję išsamų sveikatos patikrinimą užsienyje
- Yra dirbę sveikatos priežiūros darbuotoju užsienyje
- Yra buvę vaikų globos namuose arba pabėgėlių stovyklose užsienyje
- Yra ilgiau nei šešias savaites nuolat gyvenę užsienyje
- Turi pastovią gyvenamąją vietą užsienyje

Kodėl yra svarbu atlikti šį tyrimą?

Kad užkirsti kelią šių bakterijų plitimui visuomenėje: MRSA bakterijos paprastai nėra pavojingos nei žmonėms, nei gyvūnams. Jeigu bakterijos išplistų susilpnėjusiems žmonėms, pavyzdžiui, ligoninėse, tada gali būti sunku išgydyti infekcijas. Dėl to yra pageidautina kad visuomenėje MRSA bakterijų kiekis būtų kaip įmanoma mažesnis. Norint tai pasiekti, yra labai svarbu, kad pasitikrintų visi, atitinkantys vieną ar kelis punktus aukščiau išvardintame sąraše.

Išvengti paplitimo gyvuliams: Žmonės yra pagrindinis MRSA infekcijos šaltinis Norvegijos gyvulininkystės produkcijoje, o MRSA bakterijos yra plačiau išplitę tarp žmonių, nei tarp gyvulių.

Išvengti neigiamų pasekmių: Norvegijoje valstybinės institucijos (Maisto priežiūros tarnyba) ima kiaulių mėginius, kad aptikti kiaulių bandas, užsikrėtusias MRSA bakterijomis. Aptikus bakterijas, Maisto priežiūros tarnyba nustato priemones infekcijai pašalinti. Gyvuliai paskerdžiami, kiauлідės išplaunamos ir dezinfekuojamos. Kai MRSA bakterijų aptinkama kituose gyvuliuose, valstybinės įstaigos taip pat nustato priemones infekcijai pašalinti.

Kaip vyksta tyrimas?

Susisiekite su gydytoju pagal savo gyvenamąją vietą. Tyrimus atlieka Norvegijos sveikatos priežiūros įstaiga. Mėginių paėmimas yra greitas ir neskausmingas. Gydytojas perbraukia su pagaliuku su vata per nosies ir gerklės gleivinę. Jūs gaunate atsakymą maždaug po savaitės.

Iki tol, kol gausite atsakymą, naudokite apsaugines priemones, tokias, kaip:

- Vienkartiniai drabužiai arba drabužiai su apdanga
- Chirurginiai burnos ir galvos apdangalai
- Vienkartinės pirštinės
- Prauskite ir dezinfekuokite rankas kiekvieną kartą prieš ir po jėjimo į bandą.
- Išsimaudykite duše ir kruopščiai išsiplaukite galvą kiekvieną kartą po apsilankymo bandoje.

Kas atsitinka jeigu mėginyje aptinkama MRSA bakterijų?

Visiems, pas ką yra aptinkama MRSA bakterijų, yra pasiūlomas gydymas, nemokamai. Gydymas trunka vieną savaitę; po gydymo pabaigos imami kontroliniai mėginiai praėjus vienai, dviem ir trimis savaitėms. Žmonėms, užsikrėtusiems MRSA bakterijomis, galima palaikyti įprastinį kontaktą su kitais žmonėmis, vaikai gali eiti į mokyklą ir darželį, kaip įprasta.

Apie antibiotikų naudojimą

Bet koks antibiotikų naudojimas žmonėms ar gyvuliams gali vesti prie antibiotikams atsparių bakterijų vystymosi. Antibiotikų naudojimas žmonėms gali vykti tik paskyrus gydytojui.

INFEKČINĖS LIGOS suskelia infekcinių ligų sukėlėjai, tokie kaip bakterijos, virusai, grybai, parazitai ir prionai. Bakterijos, virusai ir prionai nematomi plika akimi, jie yra dažnai vadinami mikroorganizmais. Grybai ir parazitai dažnai taip pat yra tokie maži, kad negalime jų pamatyti, tačiau kai kuriuos parazitus, pavyzdžiui, erkes ir virškinamojo trakto kai kurių tipų kirmėles, galima pamatyti, kai yra visiškai išsivystę.

Mikroorganizmai visada randami gyvulių ir žmonių organizmuose bei mūsų aplinkoje. Paprastai nuo jų nesusergame, be to, dauguma jų būtini, kad organizmas normaliai funkcionuotų. Tai galima pasakyti, pavyzdžiui, apie gyvulių ir žmonių skrandžio bei žarnyno mikrobus. Kai kurie mikroorganizmai pirmiausia susargdina silpnus gyvulius, tokius kaip ką tik atsivesti jaunikliai ar senesni individai, arba gyvulius, kurie nualinti, patiria stresą ar turi silpną imunitetą. Kiti mikroorganizmai yra agresyvesni ir gali susargdinti net individus, kurie yra sveiki ir geros formos. Tiek gyvuliai, tiek žmonės nesirgdami gali būti ligas sukeliančių mikroorganizmų nešiotojai, t. y. jie gali būti sveikieji nešiotojai. Nauji infekcijų nešiotojai gali perduoti infekciją gyvuliams ir galbūt žmonėms, kai išskiria ligas sukeliančius mikrobus. Užkrečiamų ligų užkrato išskyrimas intensyviausias, kai gyvuliams pasireiškia simptomai.

Mikroorganizmai gali išsiskirti iš užkrėstų individų kūno skysčių, tokių kaip šlapimas, išmatos, gleivės, seilės, pienas ar sperma. Kai kurie gali būti randami žmonių ir gyvulių iškvėpiamame ore. Skirtingų mikroorganizmų išsiskyrimo keliai nėra vienodi, kaip ir galimybė išgyventi individo šeimininko išorėje. Šios savybės lemia, kiek užkrečiami yra mikroorganizmai. Kai kurie gyvulio šeimininko išorėje gali išgyventi labai ilgą laiką, kartais daugelį metų, jei aplinkos sąlygos yra optimalios mikrobui. Kiti mikroorganizmai gyvulio šeimininko išorėje išgyvena tik trumpai. Infekcija gali plisti tiesiogiai tarp gyvulių ir netiesiogiai per orą, įrangą, žemę, drabužius ir batus priklausomai nuo infekcinės ligos sukėlėjo tipo. Mikroorganizmai,

kurie išskiriami ir išgyvena įvairiuose gyvuliniuose produktuose, tokiuose kaip pienas ir mėsa, gali plisti su šiais produktais.

Prionai ir virusai yra mažiausi infekcinių ligų sukėlėjai. Jie nėra gyvi. Jie turi užkrėsti šeimininko organizmą, pavyzdžiui, gyvulio ar žmogaus, kad galėtų daugintis. Bakterijos, grybai ir parazitai yra vienaląsčiai arba daugialąsčiai gyvi organizmai. Daugelis iš jų gali išgyventi aplinkoje ir daugintis šeimininko organizmo išorėje.

Prionai

Prionai yra užkrečiamų ligų sukėlėjai, sudaryti tik iš baltymų. Jie gali sukelti sunkias ligas, tokias kaip karvių pasiutligė, avių kaitulys ir žmonių Krocifeldo-Jakobo liga. Dėl prionų sukeliamų ligų žūsta nervinės ląstelės smegenyse. Smegenyse susidaro daug mažų ertmių, todėl žiūrint mikroskopu smegenys tampa panašios į kempinę. Šios ligos visada mirtinos. Karvių pasiutligė 9-ajame dešimtmetyje tapo epidemija. Tikriausiai jos priežastis buvo tai, kad į atrajojančiųjų pašarą buvo maišomi tinkamai šiluminiu būdu neapdoroti kaulų miltai. Karvių pasiutligė (angl. Bovine spongiform encephalitis, BSE) niekada nebuvo aptikta Norvegijoje.

Kaitulys yra prionų sukeliama avių liga. Norvegijoje būta kaitulio atvejų, tačiau dėl atlikto tikrinimo ir užkrėstų kaimenių skerdimo dabar tai labai reta liga.

Daugumoje šalių, kuriose užsiimama modernia maisto gamyba, taikomos griežtos kaulų miltų naudojimo pašaruose taisyklės. Nugaišę gyvuliai buvo ištirti dėl prioninių ligų, pavojingos dalys, tokios kaip galvos ir stuburo smegenys, buvo šalinamos ir sunaikinamos. Prioninės ligos dabar aptinkamos tik retsykliais. Vis dar galioja griežtos valdžios taisyklės dėl gyvulių vežimo iš vienos šalies į kitą ir šalių viduje siekiant užkirsti kelią kaitulio plitimui.

Virusai

Virusai yra maži organizmai, kurie privalo patekti į kitų organizmų ląsteles, kad galėtų daugintis. Paprastai virusas sunaikina šeimininko ląstelę. Kai kurie virusai visiškai nekenksmingi, o kiti gali sukelti vienas iš sunkiausių žinomų ligų, tokias kaip kanopų ir snukio liga (MKS). Daug virusų lengvai plinta. Milijonai virusų dalelių randama sergančių gyvulių iškvėpiamame ore ir kūno skysčiuose. Kai kurie virusai gali plisti dideliais atstumais oru ar prisitvirtinę prie kitų dalelių. Toks pavyzdys yra kanopų ir snukio ligos virusas. Kadangi virusai taip lengvai plinta, labai svarbu žinoti, kokius simptomus jie sukelia gyvuliams. Simptomų atpažinimas ligos pradžioje leidžia greitai imtis veiksmų, kad būtų užkirstas kelias infekcijai plisti.

Kai kuriuos virusus, tokius kaip mėlynojo liežuvio ar Šmalenbergo virusas, gali platinti vabzdžiais, vadinamieji vektoriai. Ligos, kurias platina vektoriai, gali greitai plisti vasarą, kai yra daug vabzdžių, ir padengti didelius plotus. Uodai, mašalai ir erkės gali platinti ligas.

Bakterijos

Bakterijos yra vienaląsčiai organizmai, randami visur. Jos dauginasi ląstelei pasidalijant, taigi tų, kurios dalijasi greitai, gali labai padaugėti per labai trumpą laiką. Daug bakterijų yra nekenksmingos, kai kurios jų naudingos, o dar kitos yra labai pavojingos. Kai kurios bakterijos sukelia sunkias ligas. Vienas pavyzdys yra juodligė. Juodligės bakterija gali užkrėsti ir nužudyti gyvulius bei žmones per trumpą laiką. Daug bakterijų gali išgyventi aplinkoje ilgą laiką ir vis dar galėti sukelti ligą. Gyvuliai ir žmonės gali turėti nekenksmingų virusinių infekcijų, kurios juos nusilpnina, tuomet jie yra jautresni bakterinėms infekcijoms.

Įprasta bakterines infekcijas gydyti antibiotikais. Melžiamų galvijų mastitas ir paršelių sąnarių uždegimas yra įprastai gydomų infekcijų pavyzdžiai. Antibiotikai turi būti naudojami tinkamai, kad sumažėtų rizika, jog bakterijos taps atsparios antibiotikams.

Parazitai

Parazitai yra labai įvairūs: nuo vienaląsčių organizmų iki ilgų kirmėlių. Įvairios žarnyno kirmėlės labai dažnai aptinkamos naminių gyvūnėlių organizmuose. Kai kurias vieni gyvuliai perduoda kitiems, kai kurias perduoda kitos rūšys, tampančios tarpiniais šeimininkais, o dar kitos plinta ganyklose. Parazitinės infekcijos simptomai priklauso nuo parazito, kuriuo užsikrėtęs gyvulys. Įprasti užsikrėtimo žarnyno parazitais simptomai yra viduriavimas ir nusilpimas. Jei gyvuliai turi parazitų ant odos ar kailio, tokių kaip utėlės, matysite, kaip jie kasosi ir trinaisi į įrenginius. Taip pat gali atsirasti plikų dėmių ir odos žaizdų. Svarbus parazitinių infekcijų poveikis yra tas, kad jos nusilpnina gyvulius, todėl jie tampa imlesni kitoms infekcijoms. Augimo ir produktyvumo sumažėjimas yra kita parazitinių infekcijų pasekmė. Dauguma savininkų infekcijoms kontroliuoti ir gyvulių infekcijoms gydyti naudoja antiparazitinius gaminius. Gali išsivystyti atsparumas antiparazitiniams gaminiams, todėl svarbu planuoti, kuriuos gyvulius gydyti, kada juos gydyti ir kaip dažnai.

GYVULININKYSTĖS PRAMONĖS REGLAMENTAVIMAS IR ORGANIZAVIMAS

Norvegijoje aktyviai ūkininkaujama net ir tolimoje šiaurėje. Dauguma ūkių vis dar yra šeimos ūkiai, jie maži, palyginti su tarptautiniais standartais. Pastaraisiais metais tapo įprastesnis kelių gamintojų bendradarbiavimas, kad būtų galima išlaikyti ir valdyti didesnes kaimenes, – kuriami vadinamieji kooperatyvai. Javai ir žolė auginami plotuose, kuriuose žemė tam tinkama. Norvegija pati apsirūpina kiaušiniiais, paukštiena, kiauliena ir pienu. Pastaraisiais metais stinga jautienos produkcijos. Siekiant patenkinti mėsos poreikius, jautiena importuojama iš užsienio. Kai kurie pašarų sudėtinės medžiagos taip pat importuojamos gyvulių pašarui gaminti.

Daugelis didesnių Norvegijos gyvulininkystės pramonės bendrovių yra žemės ūkio kooperatyvai, tai reiškia, kad gamintojai yra bendrovių, kurioms teikiamos žaliavos, savininkai. Pavyzdžiui, tokios yra TINE ir „Nortura“ bendrovės. Taip pat esama didelių bendrovių, kurios yra šeimos verslai, tai „Furuseth“ ir „Fatland“ skerdyklos, arba fondams priklausančios bendrovės, pavyzdžiui, „Q-dairies“.

Čia pateikiama svarbiausių Norvegijos gyvulininkystės ū pramonės organizacijų suvestinė.

NORTURA SA yra Norvegijos žinomiausias mėsos ir kiaušinių produktų prekės ženklas. Grupė gauna žaliavas iš ūkininkų visoje šalyje ir turi fabrikus daugelyje Norvegijos savivaldybių. „Nortura SA“ yra apie 18 800 ūkininkų priklausantis kooperatyvas, kuris tiekia gamybos žaliavas. Tikslas yra perdirbti narių gyvulių skerdienu, kiaušinius, gyvulius ir vilną geriausiu įmanomu būdu. Tai padaroma, pvz., perdirbant žaliavas, prekiaujant produktais ir teikiant konsultavimo paslaugas gamintojams. Internetė: www.nortura.no

KJØTT- OG FJØRFEBRANSJENS LANDSFORBUND - KLF (MĖSOS IR NAMINĖS PAUKŠTIENOS ASOCIACIJA) yra profesionalų organizacija ir prekybos asociacija, kuri atstovauja privačiam nepriklausomam mėsos, kiaušinių ir naminės paukštienos pramonės sektoriui Norvegijoje.

Organizacijos narės yra 141 bendrovė, joms priklauso daugiau kaip 149 fabrikai. Šios bendrovės išsibarsčiusios visoje šalyje, jose iš viso dirba apie 4 100 darbuotojų. Bendrovių narių dydis svyruoja nuo mažų verslų, turinčių 2–3 darbuotojus, iki didelių skerdyklų ir mėsos perdirbimo bendrovių, kuriose dirba keli šimtai darbuotojų. Internetė: www.kjottbransjen.no

TINE SA yra didžiausia Norvegijos pieno produktų sektoriuje. TINE – maisto gamybos grupė, vienijanti daugiau kaip 15 000 gyvulininkystės ūkių savininkų. TINE superka šviežią pieną iš pienininkų visoje šalyje. Grupė taip pat turi pieninių ir fabrikų daugelyje Norvegijos savivaldybių. Pienas perdirbamas į daug skirtingų produktų ir parduodamas vartotojams Norvegijoje. TINE taip pat teikia konsultavimo paslaugas savo gamintojams. Internetė: www.tine.no

Q-MEIERIENE (Q-DAIRIES) priklauso „Kavli“ grupei. Jie turi pieninę Jerene, Rogalande, ir Gausdalyje, šiek tiek šiauriau Lilehamerio. Ūkiai, tiekiantys pieną „Q-dairies“, išsidėstę aplink šias pienines. „Q-dairies“ perdirba iš apytiksliai 530 ūkių gaunamą pieną ir turi apie 150 darbuotojų. Internetė: <http://www.q-meieriene.no>

NORSVIN yra veisimo bendrovė, daugiausia užsiimanti kiaulių genetikos tobulinimu, produkcija bei prekyba. „Norsvin“ taip pat yra kooperatyvinis verslas, priklausantis Norvegijos kiaulių gamintojams. „Norsvin“ genetikos produktai yra platinami Norvegijos ir užsienio klientams, tai prekyba gyvais gyvuliais ir sperma. „Norsvin“ taip pat yra Norvegijos kiaulių gamintojų prekybos organizacija, ji užsiima politine veikla, siekdama pagerinti su kiaulių pramone susijusią tvarką. Internetė: www.norsvin.no

GENO SA yra veisimo bendrovė, užsiimanti Norvegijos žaliųjų (NRF) gyvulių veisimu ir veislės tobulinimu. „Geno“ priklauso Norvegijos galvijų auginimo įmonės. „Geno“ platina jaučių spermą ir teikia apskelinto paslaugas visoje Norvegijoje. Pagrindinis produktas yra geriausių šalyje NRF jaučių spermą, tačiau „Geno“ taip pat savo nariams ir klientams pristato kitų galvijų veislių spermą. Internete: www.geno.no

TYR yra Norvegijos karvių žindeklių auginimo ir kitų jautienos gamintojų organizacija, užsiimanti veisimu ir prekyba. TYR atsako už nacionalinį mėsinį galvijų veisimą ir gali pasiūlyti tik gerai aprašytas savybes lemiančių genų. TYR turi apie 1 600 narių visoje šalyje. TYR siekia pagerinti karvių žindeklių produkcijos ekonominius rodiklius. Internete: www.tyr.no

NORSK SAU OG GEIT - NSG (NORVEGIJOS AVIŲ IR OŽKŲ GILDIJA) yra profesinė avių ir ožkų savininkų sąjunga. Šiuo metu gildijai priklauso 18 apygardų filialų, apytiksliai 390 vietinių skyrių ir apie 12 000 narių. Veikla apima avių ir ožkų veisimo vystymą, narių komunikaciją, informacinę veiklą ir daug neaktyviam žemės ir gamybos projektų. Internete: www.nsg.no

NORSK FJØRFELAG - NFL (NORVEGIJOS NAMINIŲ PAUKŠČIŲ AUGINTOJŲ ASOCIACIJA) yra nacionalinė prekybos organizacija, dirbanti naminių paukščių sektoriuje. Ji atvira visiems gamintojams nepriklausomai nuo produkcijos (kiaušiniai vartotojams, vištiena, kalakutiena, perinti skirti kiaušiniai, gyvi viščiukai) ir komercinio lygio – tiek kooperatyvams, tiek privačioms bendrovėms. Nariai yra susiskirstę į 12 vietinių gildijų. NFL siekia pagerinti naminius paukščius auginančių ūkininkų pragyvenimo lygį. Geros pagrindinės sąlygos ir produkcijos sąlygų optimizavimas, taip pat paukščių gerovė ir sveikata yra būtini siekiant šio tikslo. Internete: <http://www.nfl2.no>

NORGES BONDELAG - NB (NORVEGIJOS ŪKININKŲ SĄJUNGA) yra didžiausia Norvegijos ūkininkų prekybos organizacija, turinti 62 000 narius, 550 vietinių skyrių ir 18 apygardų filialų. Norvegijos ūkininkų sąjunga siekia pagerinti žemės ūkio sąlygas ir padidinti žemės ūkio įtaką visuomenėje. Norvegijos ūkininkų sąjungos tikslas yra suburti visus, kurie yra susiję ar jaučia esą susiję su ūkininkavimu, ginti ekonominius kaimo bei ūkininkų socialinius ir kultūrinius interesus. Norvegijos ūkininkų sąjunga kiekvienais metais derasi su valstybe dėl galimybių padidinti ūkininkų pajamas, ji negauna valstybės finansavimo. Internete: www.bondelaget.no

NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG - NBS (NORVEGIJOS ŪKININKŲ IR SMULKIŲ ŽEMĖS SAVININKŲ SĄJUNGA) yra ūkininkų organizacija, turinti apytiksliai 7 000 narių, 260 vietinių skyrių ir 18 apygardų filialų. NBS kasmet derasi su valstybe dėl ūkininkų sąlygų ir yra politiškai aktyvi – siekia pagerinti kaimų vystymo perspektyvas. Organizacijai svarbūs tokie klausimai kaip vietinė maisto gamyba, aplinkai nekenksminga gamyba, vietinis perdirbimas, gyvulių gerovė ir klestintis kultūrinis kraštovaizdis. Internete: www.smabrukarlaget.no

MATTILSYNET (NORVEGIJOS MAISTO SAUGOS INSTITUCIJA) yra viešoji institucija, svarbi visiems, kas laiko gyvulius Norvegijoje. Institucija yra valstybinė agentūra, ji užsiima visų reglamentų, susijusių su gyvulių laikymu ir maisto gamyba, viešuoju administravimu. Institucija atsako už maisto ir geriamojo vandens saugumą. Ji taip rūpinasi geros gyvulių sveikatos užtikrinimu ir skatina gyvulius laikyti nekenkiant aplinkai bei išliekant etiškai atsakingais. Institucija kuria ir administruoja reglamentus, teikia informaciją ir rūpinasi, kad būtų pasiruošta infekcinėms gyvulių ligoms. Internete: www.mattilsynet.no

HELSETJENESTENE (SVEIKATOS PASLAUGŲ TEIKĖJAI). Gyvulininkystės pramonė pati organizuoja atskirų gyvulių kaimenių sveikatos priežiūrą. Sveikatos paslaugų teikėjai taip pat konsultuoja sveikatos, gerovės, valdymo ir infekcijų kontrolės klausimais. Jie susisiekiama su gamintojais, veterinarais bei kitais asmenimis, dirbančiais žemės ūkio srityje. Svarbios sveikatos paslaugų teikėjų užduotys yra organizuoti, prevencinė sveikatos priežiūra ir sisteminga ligų kontrolė. Sveikatos paslaugų teikėjai siūlo informaciją, kursus ir kitokias mokomąsias priemones. Naminių paukščių, avių ir kiaulių sveikatos priežiūros paslaugas atvejais teikia „Animalia“, o ožkų ir galvijų sveikata rūpinasi „Tine Counselling“. Internete: www.animalia.no, <http://geithelse.tine.no> ir <http://storfehelse.no>

KOORIMP yra gyvulininkystės pramonės koordinavimo skyrius, kuris rūpinasi infekcijų prevencija, susijusia su importu. Norvegijos gyvulininkystės pramonė siekia įvesti griežtus j Norvegiją įvežamų gyvulių tyrimo ir jų sveikatos būklės dokumentavimo reikalavimus. Tam tikslui gyvulininkystės pramonė įkūrė KOORIMP. KOORIMP siekia užtikrinti j Norvegiją importuojamų gyvulių ir veislinės medžiagos kokybę. Svarbi KOORIMP užduotis yra infekcijų kontrolė. KOORIMP darbo tikslas yra sumažinti gyvulių infekcinių ligų patekimo j Norvegiją riziką ir jau šalyje esančių ligų plitimo riziką. Internete: www.animalia.no/koorimp

Kontaktopplysninger for KOORIMP
Besøksadresse: Animalia Lørenveien 38, Oslo
Postadresse: Postboks 396 Økern, 0513 Oslo
Telefon: 23 05 98 00
Telefaks: 73 56 48 10
E-post: koorimp@animalia.no